

FÉG NA PRAHU 21. STOLETÍ

Petr MÜLLER

Budapešťská zbrojovka na snímku z počátku 20. století

Budapešťská zbrojovka s historickým názvem Továrna na kovové zboží, zbraně a stroje a. s. (Fémáru Fegyver es Gépgyár Reszvény Társaság - ve zkratce FÉG nebo FEG) dnes vystupuje jako společnost s ručením omezeným a s částečně anglickým názvem Fégarmy Arms Factory. Vojenský program byl podle všeho utlumen, avšak firma patří k nepřehlédnutelným dodavatelům různých typů zbraní pro světové civilní trhy. Používá jednak svou značku, ale produkuje také zbraně s obchodním označením Luger, mimo to i některé pistole se značkou německé zbrojovky Mauser a nejnověji též pistoli Walther PPK/E. S výjimkou několika modelů pistolí se produkty maďarské zbrojovky na našem trhu téměř neobjevují.

Podle pramenů tento podnik vstoupil na pole zbrojní výroby 24. února 1891. Zpočátku produkoval především převzaté a potom i vlastní varianty vojenských opakovaček Mannlicher. Od počátku 20. století do konce druhé světové války se zde vyrábělo několik typů samonabíjecích pistolí, které nesly rukopis konstruktéra a pozdějšího ředitele zbrojovky

Hlavním výrobním programem se však nadlouho staly vlastní, mírně modifikované varianty útočné pušky (samopal) a také lehkého kulometu na bázi konstrukcí M. T. Kalašnikova. Útočná puška se vyráběla nejméně do konce 80. let minulého století. Jak jsme se totiž už několikrát zmínili, firma už asi deset let nabízí dosti obskurní „poloautomatickou loveckou pušku“

veným na samonabíjecí funkci patřit mezi zakázané.

V nabídce zbrojovky FÉG z posledních let rovněž nacházíme klasický samopal - zbraň s neuzamčeným závěrem na pistolové náboje - vlastní konstrukce s typovým označením KGP-9. Zbraň se sklopnou ramenní opěrkou má dvouřadý zásobník na 25 nábojů 9 mm Luger (NATO), kládkový bicí mechanismus s plovoucím úderníkem a střílí jednotlivými ranami nebo dávkami.

SA 85 - lovecká verze kalašnikova

Ing. Rudolfa Frommera (1868 - 1936). Vyráběly se zde také vojenské opakovačky, v menším množství samopaly a snad také další vojenské zbraně vlastní konstrukce.

I po světové válce byla produkce podřízena především potřebám maďarské armády. V Budapešti se vyráběla kopie sovětské pistole Tokarev TT 30/33 na pistolový náboj ráže 7,62 mm. Koncem padesátých let se objevila modernizovaná verze s názvem Tokagypt 58 nebo Firebird. Zbraň byla nabízena také v ráži 9 mm Luger nebo s výměnnou hlavní.

SA 85, což je kalašnikov na původní náboj 7,62x39, se zásobníkem na 6, 10 nebo 30 nábojů, zvenčí od originálu odlišitelný jenom „civilní“ pažbou s pistolovou rukojetí. Stojí za zmínku, že od účinnosti našeho nového zákona č. 119/2002 Sb. (od 1. 1. 2003) už nebude tato zbraň se spouštěvým mechanismem upra-

Šoupátková pojistka uvnitř lučiku před spouští slouží zároveň jako volič režimu palby. Samopal má hlaveň dlouhou 190 mm, celkovou délku 645/385 mm, délku záměrné otevřených mechanických mířidel

Závěr opakovací kulovnice Luger L99

Některé lovecké zbraně Luger

200 mm, váží 2,7 kg a může střílet s kadencí 1100 - 1200 ran za minutu. Pažbení a plášť zásobníku jsou z plastů. Tělo a několik dalších ocelových součástí samopalu by se mělo vyrábět technologií přesného lití; podmiňovací způsob v této větě je dán tím, že není jisté, zda se zbraň vyrábí sériově. Nevíme, zda ji nezavedla například maďarská policie, ale jinde ve světě jsme zprávy o jejím používání nezaznamenali.

Proč o tom píšeme, když jsme základní informaci o samopalu FÉG KGP-9 přinesli už v SR č. 5/1999? Firma totiž letos představila „poloautomatickou loveckou pušku“ s typovým označením KGPF, která jako

by z oka vypadla právě tomuto samopalu. Zůstala zachována i ráže 9 mm Luger, což je pro loveckou zbraň kuriozita nejen v evropských podmínkách! Udává se i shodný účinný dostřel, tedy 200 metrů. Původní mířidla samopalu však nedoznala žádných změn. Možnost úspěšného zásahu na tuto vzdálenost s délkou záměrné pouhých 200 mm standardními otevřenými mířidly - byť s překlápěcím plátkem - je dost diskutabilní. „Puška“ KGPF má ovšem delší 420mm hlaveň a také dřevěné puškové pažbení s podivně dlouhým předpažbím a pažbou silně připomínající SA 85. Vedle 25ranného samopalového zásobní-

ku se k samonabíjecí pušce dodává také kratší zásobník na 10 nábojů. Vnitřní mechanismus samopalu zůstal u KGPF zachován, samozřejmě s úpravami znemožňujícími střelbu v plně automatickém režimu. Také u této zbraně by jejímu prodeji u nás zřejmě nic nebránilo, ale je otázkou, nač by komu byla.

Vedle vojenského programu zbrojovka FÉG už před rokem 1990 produkovala poměrně rozsáhlou paletu civilních zbraní: pistolí, loveckých kulových a brokových zbraní a také vzduchovek. Tato výroba se prý nyní stále rozšiřuje v souladu s požadavky zákazníků. V posledních letech na norimber-

Samopal KGP-9 a „poloautomatická lovecká puška“ KGPF

ském veletrhu ve stánku německé obchodní firmy Eduard Kettner pravidelně zaznamenáváme širokou paletu loveckých zbraní s již zmíněnou značkou Luger.

Polopažbené i celopažbené opakovací kulovnice řady Luger L99 se závěrem typu Mauser, avšak s postranní pojistkou, jsou nabízeny v paletě základních ráží 22 Hornet, 222 Rem, 223 Rem, 22-250, 6,5x57, 7x64 a 30-06 Sprgf. Jejich maloobchodní cenu známe jenom v bývalých markách: roku 2000 se pohybovala od 800 do 1000 DM, provedení s levostrannou závěrovou klikou stálo 1095 DM. Nabídka brokových zbraní se sklápnými hlavními začíná jednuškou ráže 12x70 za 229 DM. Jednospoušťové a dvouspoušťové brokové kozlice Luger BDF a SLF (Standard a Luxus) v rážích 12x70 a 12x76 stály od 600 do 1000 marek, broková dvojka ráže 12x70 byla přibližně za 700 DM. Vedle toho byly nabízeny i dva typy kulových kozlic Luger s výběrem několika ráží za 1798 a 4698 marek.

Ve vlastním katalogu firmy Fégarmy však kupodivu z loveckých zbraní najdeme jen jediný typ: opakovací kulovnici G22. V katalogu si přečteme, že je to samonabíjecí zbraň, ale to je vyloučeno. Zbraň má otočný odsuvný závěr velmi podobný závěru maďarské vojenské opakováčky Mannlicher M1935, včetně typického napínacího ozubu vzadu na vyčnívající části úderníku. Puška má zastudena kovanou hlaveň délky 610 mm, nábojovou schránku na čtyři náboje 7x64 nebo 30-06 Sprgf, pevná mechanická mířidla otevřeného typu a spoušťový mechanismus s „dvouspoušťovým“ napínáčkem. Pažba je ořechová. Zbraň má celkovou délku 1158 mm a prázdnou hmotnost 3,5 kg.

„Malorážkový Walther PPK“ - pistole FÉG RL61 na náboje 22 LR

V paletě civilních dlouhých zbraní Fégarmy se nachází ještě jednoduchá vzduchovka „zlamovacího“ typu, v ráži 4,5 mm nebo 5,5 mm a s počáteční energií střely 6,9-7,4 J.

Vraťme se však k programu výroby samonabíjecích pistolí. Pravidelní čtenáři Střelecké revue jsou o něm slušně informováni, přehledové články jsme přinesli v SR č. 8/2000.

konstrukce. Pistole záhy začaly být vybavovány rámem z hliníkové slitiny, v poslední době však lze zase pozorovat návrat k rámcům ocelovým. Během let vznikla poměrně široká paleta jen mírně odlišných modelů v rážích 7,65 mm Br, 9 mm Makarov, 9 mm Br kr. nebo 22 LR, z nichž většina už patří historii. Jenom několik se jich vyrábí dodnes. V aktuálním katalogu FÉG najdeme z „waltherovských“ pistolí pouze modely AP9 a kompaktnější APK9, obě se zásobníkem na 7 nábojů 9 mm Br kr., dále malorážkovou RL 61 (8 nábojů 22 LR) a konečně samonabíjecí plynovky GRP9 (7 nábojů 9 mm PAK) a její kompakt GRPK9 na 6 nábojů této ráže.

Nesmíme však zapomenout, že poté, co německá zbrojovka roku 1997 ukončila (obnovenou) výrobu originálních pistolí Walther PP/PPK, roku 1998 s nimi – tentokrát „legálně“, na základě řádné licence – začala firma FÉG. Používá pro ně značku a logo Walther a maďarský výrobek (ráže 7,65 mm Br) má typové označení PPK/E. To E znamená „Europamodell“.

Tedy jen pro rekapitulaci: výrobní náplň v zásadě představují dvě konstrukční řady pistolí. Starší z nich začíná snad ještě ke konci 40. let minulého století a neklamně napodobuje německý Walther PP/PPK, i když ve firemních materiálech se hovoří o zbraních vlastní (maďarské)

V aktuálním firemním katalogu se mezi „maďarskými Browningy HP“ opět objevil model FP9 ráže 9 mm Luger s horní ventilovanou lištou

Modelová řada větších „služebních“ pistolí FÉG se odvíjí od roku 1982. První celooceľový model FP 9 byl evidentně odvozen z belgické pistole FN/Browning HP 35 a její neklamné rysy si pistole FÉG alespoň zčásti zachovaly dodnes. Postupně vzniklo několik modifikací, vesměs s dvouřadým zásobníkem na 14, 13 nebo na 10 nábojů ráže 9 mm Luger. V aktuálním firemním katalogu z nich najdeme modely P9M, FP9 s ventilovanou horní lištou a „sportovní“ P9L s šestipalcovou hlavní, ústovým závažím a stavitelným hledím.

Petr Poupě napsal roku 2000 ve zmíněném článku, že koncem osmdesátých let se výrobním programem Fégarmy objevila další zbraň služebního typu a ráže 9 mm Luger, odvozená z pistole Smith & Wesson model M 459 (z roku 1980). V zásadě je to pravda, nicméně i tato modelová linie si zachovala některé vzhledové prvky Browningu HP. Hlavní vnější odlišností od modelů odvozených z Browningu - vedle tvarových odchylek - je mechanická pojistka s páčkou umístěnou na závěru a funkcí kombinovanou s bezpečným vypouštěním kohoutu. Dvojjinná pistole s ocelovým rámem dostala název P9R, varianta s kratším pouzdrem závěru a hlavní je P9RK. Ještě menší varianta se zkrácenou hlavní i rukojetí má název P9RZ. Na stejném rámu, ale s mírně vyšším pouzdrem závěru v ráži 45 ACP se vyrábí model AC a jeho kratší provedení ACK.

Všechny zbraně uvedené v předchozím odstavci jsou nadále součástí firemní nabídky. Některé z nich jsou nabízeny (a označeny) se značkou Luger. A pistole nabízené jako Mauser 90 DA a 90 DA Compact jsou ve skutečnosti maďarské P9R a P9RK s logem a firmou Mauser na závěru. Ve zcela nedávné minulosti byla tato modelová linie robustních, těžkých a nepřilš

FÉG 40 RZ na sedm nábojů 40 S&W má i v provedení DAO mechanickou pojistku na závěru

vzhledných pistolí obhacena o dva nové typy.

Firma se zřejmě rozhodla reagovat na požadavky amerického trhu. Z kompaktního P9RZ s ocelovým rámem tak byla odvozena nevzhledná pistole FÉG 40 RZ; jak napovídá označení, je na náboje 40 S&W. Závěr je stále stejný, tedy uzamčený, s nuceným výkyvem hlavní a uzamykáním

u ostatních zbraní této řady plní i funkci bezpečného vypuštění kohoutu; na přání může být oboustranná. Pojistku má kupodivu i provedení DAO s kohoutem bez palečnicku. Celooceľová pistole FÉG 40RZ má hlavň dlouhou 92 mm, celkové rozměry 178x116x35 mm a prázdnou hmotnost 0,91 kg. Dvouřadý zásobník pojme 7 nábojů 40 S&W.

Další nová pistole FÉG B9R vznikla adaptací modelu P9RK pro méně výkonný náboj 9 mm Br kr. Kompaktní zbraň má neuzamčený dynamický závěr a jako jediná z této řady také

ráz z hliníkové slitiny. Hlavň je dlouhá jenom 101 mm, celkové rozměry jsou 174x133x135 mm a prázdná hmotnost 0,70 kg. Zásobník pojme 15 nebo 10 nábojů. Uspořádání spoušťového a bicího mechanismu včetně úderníkové pojistky a funkce bezpečného vypouštění úderníku zůstalo zachováno. ■

hlavňovými žebry do pouzdra závěru. Ovládací kulisa na hlavní pod nábojovou komorou nemá obvyklé oko nebo „hák“, ale drážky po stranách, do nichž zapadají odpovídající výstupky na rámu. Bicí a spoušťový mechanismus nemá úderníkovou pojistku, ale jenom pojistný ozub kohoutu a také automatickou závěrovou pojistku. Mechanická pojistka na závěru stejně jako

B9R ráže 9 mm Br kr. má neuzamčený dynamický závěr, ale na pohled se nijak neodlišuje od ostatních pistolí této řady